

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат вищої освіти і освіти дорослих

пр. Перемоги, 10 м. Київ, 01135, тел. (044) 481-47-73, факс (044) 481-47-73, e-mail: 221@mon.gov.ua

Керівникам закладів фахової
передвищої та вищої освіти

До питання організації
дистанційного навчання під час карантину

Шановні колеги!

Надсилаємо для використання у роботі випуски № 8 і 9 інформаційного бюлетеня «Академічна доброчесність», підготовленого в рамках Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні — SAIUP.

Зазначені випуски містять рекомендації з організації дистанційного навчання під час карантину для адміністрацій і викладачів закладів вищої освіти. Вони були опубліковані на сайті Проєкту <https://saiup.org.ua/>.

Також рекомендуємо викладачам ознайомитися із записами серії вебінарів Проєкту SAIUP, присвячених зазначеним питанням, за посиланням <https://saiup.org.ua/vebinari-akademichna-dobrochesnist/>.

Додаток: Інформаційний бюлетень «Академічна доброчесність», випуски № 8 і 9, на 6 арк.

Генеральний директор

Олег ШАРОВ

Євген Ніколаєв
481-47-60

Сертифікат: 0065a5cf001fba55000000048c99300dede4b420
Підписувач: Шаров Олег Ігорович
Дійсний: з 18.07.2018 21:00 по 18.07.2020 21:00
Цифрова позначка часу: 14.05.2020 18:32:10

Міністерство освіти і науки України

3/1543-20 від 15.05.2020

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 8 • Квітень 2020 р.

«ЯК ПІДТРИМАТИ ЧЕСНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ?»

Стрімке запровадження елементів дистанційного й онлайн-навчання у зв'язку із ізоляцією людей під час пандемії порушує проблему зростання академічної нечесності. ЗМІ говорять про сплеск нечесних дій студентів в усіх куточках світу^[1].

Проте ми маємо розуміти, що ми всі опинилися у новій, незвичній, дуже незатишній для нас ситуації, отже, головне сьогодні, зокрема й в освіті, — зберегти спокій і допомогти одне одному знизити рівень тривожності.

Пам'ятайте, що освіта належить до стресових видів людської діяльності. Підготовка до дистанційних занять, а в «терміновому» порядку й поготів, вимагає суттєво більших зусиль викладача, аніж традиційні способи освіти. Рівень самоорганізованості студентів, які опинилися у незвичних для них умовах, може бути суттєво гіршим за звичайний. Студентам також знадобиться навчитися застосуванню нових інструментів онлайн-освіти та краще опанувати прийоми самоосвіти. Студенти і викладачі у новій ситуації проводитимуть значно більше часу перед комп'ютером, що не є легким дозволям. Це час «різкої зміни підходів до навчання і викладання»^[2].

Тому згадаймо народну мудрість, на яку, на нашу думку, має спиратися викладання і навчання у поточних умовах:

КРАЩЕ МЕНШЕ, ТА КРАЩЕ.

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

Найперше, **навчальний матеріал доведеться скорочувати.**

Це нормально! Не намагайтеся зберегти повний обсяг матеріалу вашого курсу. Натомість позначте для себе ключове, центральне в курсі й зосередьтеся на тому, щоб допомогти студентам більш глибоко опрацювати це вужче коло питань. Ближче до кінця семестру відповідно скоротіть обсяг матеріалу, що виноситиметься на підсумковий контроль та/або іспит.

По-друге, детально **інформуйте студентів** про особливості продовження навчального семестру. Узгодьте з ними частоту, розклад, способи проведення дистанційних занять. Як змінюється програма курсу? Чи змінюєте Ви терміни складання самостійних робіт? Чи змінюєте Ви завдання, що їх мають виконати

студенти? Як зміниться поточне і підсумкове оцінювання з Вашого курсу? Виробіть, отже, спільне зі студентами бачення вашої подальшої взаємодії.

Крім того, поясніть студентам, що вимоги етичного кодексу університету й академічної доброчесності нікуди не зникають через запровадження дистанційних методів навчання. Дотримання цінностей доброчесності (**повага, довіра, справедливість, відповідальність, чесність, мужність**) — особливо важливе в часи складних подій і викликів.

Студенти навчаються по-різному в звичайних умовах. Вони так само по-різному навчатимуться за допомоги дистанційних інструментів і методів. Головне для викладача зараз — підтримати студентів, а для адміністрації університету — **підтримати** і студентів, і викладачів.

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ ПРОВЕДЕННЯ ВІДЕОЛЕКЦІЙ?

Обирайте один з чотирьох варіантів.

① Проводьте синхронні в часі лекції зі студентами за допомоги таких програм для відеоконференцій, як Zoom або Teams.

Можливо, Вам буде простіше проводити онлайн-лекцію удвох із колегою: коли один викладач читає лекцію, другий в цей час слідкує за технічними параметрами зв'язку, збирає у коментарях й озвучує питання слухачів.

② Запишіть відео своєї лекції завчасно. Далі надайте його студентам через систему дистанційного навчання (Moodle) або просто завантажте відео на YouTube.

③ Не проводьте відеолекції, якщо Ви не відчуваєте в цьому достатньої впевненості або не маєте необхідного обладнання. Обмежтеся надсиланням студентам текстових навчальних матеріалів.

④ Запропонуйте студентам прослухати лекції, близькі за темою до Вашого курсу, на одній із платформ онлайн-курсів. Серед таких українських сервісів назовемо проекти EdEra, VUMOnline, Prometheus.

Американський сервіс Coursera пропонує до осені 2020 р. студентам будь-якого університету світу повний безкоштовний доступ до своїх курсів^[3]. Кілька українських університетів вже приєдналися до цієї програми. Поцікавтесь, можливо, Ваш заклад — серед них, і Ви зможете рекомендувати один із курсів цього сервісу Вашим студентам.

ЯКІ МЕТОДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МОЖНА ЗАСТОСУВАТИ ВЖЕ СЬОГОДНІ?

① Виконання різноманітних письмових робіт — традиційний метод навчання, який дуже добре працює в дистанційній освіті. Приділіть більше уваги наданню розгорнутих коментарів до кожної роботи*. А також розмістіть роботи студентів у спільному доступі (наприклад, у гугл-документах) і дайте студентам завдання прокоментувати роботи одне одного*.

② Можливе виконання короткої письмової роботи без оцінки (англ. ungraded assignment): студент одержує бал за фактом вчасної підготовки завдання, незалежно від змісту роботи.

③ Зробіть онлайн-дискусії (у форматі форуму, коментарів) центром, навколо якого зосереджується вивчення Вашого курсу. Технічно нескладно організувати таку дискусію у закритій групі у соціальній мережі.

Один із методів проведення такої дискусії можна втілити у студентських міні-групах. На початку тижня оберіть певну «проблему тижня». Сформулюйте до неї спочатку питання з нижніх шаблів таксономії Блума (на «знання» та «розуміння» проблеми). Студенти дадуть свої відповіді. Наступного дня додайте питання із середнього шабля таксономії (на «застосування» або «аналіз» знань). Ще за два дні наведіть питання на «оцінювання» обраної проблеми.

Студенти в такому завданні мають:

- а) відповідати на Ваші питання;
- б) коментувати відповіді одне одного;
- в) доповнювати порушену тему власними новими питаннями;

г) за підсумками дискусії підготувати повноцінний допис, який «синтезує» проведений аналіз проблеми, та опублікувати його у форматі блогу (статті).

④ Написання контрольної роботи або іспиту в присутності викладача, який може завадити списуванню та одержанню сторонньої допомоги, у дистанційній освіті втілити важко або неможливо.

Тому пропонуйте студентам завдання, які виконуватимуться «із відкритою книжкою».

Зокрема, давайте студентам тести із складними питаннями на опрацювання інформації. Якщо Ви використовуєте для такого тестування спеціальну програму, то дайте студентам кілька (скажімо, 5) спроб на виконання тесту. Після кожної спроби студент має бачити кількість правильних відповідей, але не бачити, на які з питань він відповів правильно.

У дистанційному екзамені немає сенсу давати питання на відтворення інформації — Ви одержите відповіді, скопійовані з Вікіпедії. Натомість пропонуйте студентам творчі питання, можливо, із правом вибору двох питань з чотирьох запропонованих.

Можна обмежувати час від надання студентам тесту чи екзаменаційних питань до завершення прийому відповідей, а можна (для «дуже творчих», складних питань) цього не робити.

⑤ Студенти можуть зібрати свої роботи, виконані в рамках Вашого курсу, у впорядковане електронне портфоліо.

⑥ Більше ідей для укладання завдань і оцінювання студентів у форматі дистанційної освіти див. у джерелі^[4].

ЯКІ «ДИСТАНЦІЙНІ» ЗАВДАННЯ НЕ СЛІД ДАВАТИ СТУДЕНТАМ?

- Підготувати реферат*.
- Виконувати будь-які завдання письмово «від руки».
- Конспектувати підручник або інші джерела.
- Небажано пропонувати завдання (за виключенням тестів й іспиту), за підсумками виконання яких Ви не зможете надати змістовний зворотний зв'язок.
- Обмежитися надсиланням завдання через Viber або електронну пошту. Дистанційне навчання не має бути лише самостійним вивченням тексту підручника.

Не давайте студентам надмірну кількість завдань!

ЗРУЧНА НАГОДА СКОРИСТАТИСЯ МЕТОДИКОЮ ЗВОРотної ПОБУДОВИ ЗМІСТУ КУРСУ^[5]

(ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ДО ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ)

Завдяки переведенню оцінювань в дистанційний режим у поточному семестрі виникає вікно можливостей, яке дає змогу краще узгодити оцінювання із результатами навчання і покращити успіхи студентів.

НАШІ РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАЦІЯМ УНІВЕРСИТЕТІВ:

ТАКТИЧНІ:

- Не вимагайте сьогодні від викладачів додаткової звітності, пов'язаної із дистанційною формою організації навчання. Викладачам і так непросто в нових умовах.
- Для тих дисциплін, з яких не вдається оперативно організувати належне дистанційне навчання, розгляньте можливість разового запровадження підсумкового оцінювання типу «склав/не склав» замість виставлення диференційованої оцінки. Цю рекомендацію не слід застосовувати до **всіх** дисциплін поточного семестру, адже дифереціація семестрових оцінок є параметром визначення одержувачів академічної стипендії.
- Див. також рекомендації у Листі МОН^[6].

СТРАТЕГІЧНІ:

- Запровадьте програми підвищення кваліфікації для всіх викладачів, які не відчувають себе впевнено із технологіями, інструментами та методиками онлайн-освіти.
- Забезпечте наявність і доступ кожного викладача до обладнання, мінімально необхідного для організації дистанційної роботи (комп'ютер, якісний мікрофон, веб-камера).
- Навчальні матеріали до більшості навчальних дисциплін мають бути розміщені на платформі дистанційної освіти (наприклад, Moodle), яку використовує університет.
- Силабус більшості навчальних дисциплін має включати посилання на рекомендовані викладачем онлайн-курси, якими можна частково замінити традиційні заняття за форс-мажорних обставин.
- Запровадьте в університеті повноцінний електронний документообіг, у т.ч. для документів, що створюються викладачами (екзаменаційні відомості, робочі навчальні програми дисциплін тощо) (див.^[7]).

ОТЖЕ:

**УНИКНЕННЯ НАДМІРНИХ ВИМОГ
ДО КОЖНОЇ ЗІ СТОРІН ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ СПРИЯТИМЕ ЧЕСНОСТІ
ВІДНОСИН МІЖ НИМИ.**

**НЕ НЕДООЦІНЮЙТЕ
МАСШТАБУ ЗМІН.
«ЧОРНИЙ ЛЕБІДЬ»
ЗАПРОВАДЖЕННЯ МАСОВОЇ
ДИСТАНЦІЙНОЇ ВИЩОЇ ОСВИТИ
ВЖЕ ПРИЛЕТІВ.**

Джерела, що допомогли підготувати цей випуск бюлетеня:

1. The New(s) Normal. URL: <https://www.academicintegrity.org/integrity/the-news-normal/>
2. Sarah Elaine Eaton. The Impact of COVID-19 on Academic Integrity. URL: <https://tinyurl.com/rq2vzwm>
3. Take student learning online in response to coronavirus. URL: <https://www.coursera.org/coronavirus>
4. Alternative online assessments. URL: <https://tinyurl.com/v8yaoqq>
5. Douglas Harrison, Tricia Bertram Gallant. Going Remote with Integrity 2.0: Technological Tips & Techniques. April 02, 2020 Webinar. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ix6QJwnr35c>
6. Лист МОН від 27.03.2020 р. № 1/9-178 «Щодо завершення 2019/20 навчального року». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zavershennya-201920-navchalnogo-roku>
7. Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг».

* Зірочкою позначена інформація, що також була наведена у попередніх випусках цього бюлетеня.

БЮЛЕТЕНЬ ПІДГОТУВАВ ЄВГЕН НИКОЛАЄВ. БЮЛЕТЕНЬ РОЗМІЩЕНИЙ НА РЕСУРСІ WWW.SAIUP.ORG.UA

Дана публікація стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № SLMAQM17CA2015 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 9 • Квітень 2020 р.

«ЯК ПОЛІПШИТИ (НЕ)ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ?»

У цьому випуску бюлетеня ми продовжуємо тему кращих практик в дистанційній і традиційній очній освіті. Поняття дистанційної освіти достатньо широке. Наприклад, раніше існувала освіта поштою: професор надсилав навчальні матеріали студенту звичайною поштою, студент виконує завдання і повертає їх професору. Звична нам заочна форма здобуття вищої освіти має суттєву дистанційну складову.

Втім, сьогодні під дистанційною освітою мають на увазі передусім методи навчання із використанням інтернет-технологій. Виділяють три основних моделі такої освіти:

① Застосування окремих інтернет-технологій в рамках традиційної «аудиторної» організації занять. Тут інтернет доповнює взаємодію викладачів і студентів у приміщенні університету.

② **Гібридна** дистанційна освіта. Аудиторні заняття переводяться в опосередкований комп'ютером й інтернетом формат проведення, здебільшого зі збереженням традиційного часу проведення занять. Частина завдань студенти виконують за допомоги інтернету, а для інших видів роботи (таких як складання іспитів) відвідують приміщення навчального закладу.

③ **Онлайн-освіта** — організація освіти повністю через інтернет, що передбачає застосування інших методів навчання (наприклад, лекції поділені на короткі фрагменти і доступні студентам тільки у записі; студент може слухати лекції та виконувати завдання у будь-який зручний час; іспит з курсу складається через інтернет тощо).

Сьогодні українські університети вимушено перейшли на гібридну форму організації навчання. Лекції відбуваються через інтернет живо і за розкладом, але очікується, що по завершенні карантину студенти складатимуть іспити у фізичних стінах вишів.

У пропонуваному номері бюлетеня ми поговоримо про деякі навчальні прийоми, що були детально розроблені для онлайн-освіти, але значною мірою можуть і мають застосовуватися як у традиційній «аудиторній» освіті, так і під час організації «гібридного» дистанційного навчання, подібного до сьогоднішнього. А саме, пропонуємо кілька міркувань про надання студентам якісного зворотного зв'язку, розробку і застосування схем оцінювання виконаних завдань.

НАГАДУЄМО НАШІ ГОЛОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИКЛАДАЧАМ З 8-ГО ВИПУСКУ БЮЛЕТЕНЯ

Під час проведення навчання в дистанційному форматі у зв'язку із карантинном:

- Скоротіть обсяг навчального матеріалу, який Ви переводите у дистанційний формат, до дійсно важливих для Вашого курсу ідей.
- Не перевантажуйте студентів завданнями.
- Інформуйте студентів про всі зміни в організації освітнього процесу.
- Запроваджуйте нові методи викладання й оцінювання.
- Зберігайте спокій, підтримку, повагу учасників освітнього процесу одне до одного й інші цінності академічної доброчесності.

ЯК ПОЛІПШИТИ ОНЛАЙН-КУРС?

Ф. Дербі^[1] пропонує кілька порад.

Пояснить Ваші очікування

Так само, як в аудиторії Ви надаєте студентам письмову інформацію про правила проходження курсу, пояснюєте її усно і час від часу нагадуєте, — викладіть Ваші вимоги в онлайн-овому курсі щонайменше двома різними способами, такими як двоххвилинний відеоролик і стислий силабус.

Розділіть матеріал на менші частини

Онлайн-освіта найбільш ефективна, коли матеріал однієї теми поділений на кілька частин, до кожної з яких студенти дивляться короткі відео (до 10 хв.) і виконують маленькі завдання (насамперед, тести).

Наводьте більше прикладів

Це мають бути приклади з життя, про які Ви розповідаєте у відеолекції. А також давайте студентам приклади готових робіт — як добре виконаних, так і посередніх, — із поясненням, завдяки чому робота є гарною у першому випадку і як її варто покращити у другому.

Створюйте людяну атмосферу

Будьте ввічливі й доброзичливі. Пишіть навчальні рекомендації і матеріали не канцелярською мовою строгого підручника, а так, ніби Ви розповідаєте в аудиторії. Додайте до курсу привабливі аудіовізуальні матеріали. Будьте «поруч» зі студентами під час проходження ними Вашого курсу, відповідайте на їхні питання.

ЯК НАДАВАТИ СТУДЕНТАМ ЯКІСНИЙ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК?

Г. Фіок і Г. Гарсія називають^[2] кілька ознак якісного зворотного зв'язку в онлайн- і традиційній освіті.

РЕГУЛЯРНІСТЬ

Студенти мають одержувати певні відгуки від викладача (нехай це буде й маленький коментар до короткого завдання) упродовж усього курсу. Ідеально, якщо Ви зможете нагадувати студентам про себе щонайменше раз на тиждень.

КОНКРЕТНІСТЬ

Не лише вкажіть студенту, що він зробив неправильно, а й поясніть йому, що саме він має зробити, аби поліпшити свою відповідь.

ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ

Поруч із коментарем про те, що студент зробив неправильно, зверніть увагу на те, що у студента вийшло добре. Зворотний зв'язок не дорівнює суцільній критиці.

СВОЄЧАСНІСТЬ

Якщо студенти одержують відгук на своє завдання більш ніж через тиждень, вони встигають забути, що й до чого в ньому має бути.

РОЗУМНА ДОСТАТНІСТЬ

Надмірна кількість порад дезорієнтує студента.

Г. Фіок і Г. Гарсія також наголошують на перевагах відгуку, висловленого Вами у голос, записаного й надісланого студентам за допомогою інтернету, над письмовим коментарем. Уголос Ви можете надати більше важливих деталей і нюансів, аніж напишете. Аудіо-відгук сприймається більш м'яко, допомагає уникнути непорозумінь, створює відчуття особистого контакту з викладачем. З певним досвідом Ви витратите менше часу на запис усного відгуку, аніж письмового.

Рекомендації Університету Мессі^[3] підкреслюють, що слова «чудово», «добре» чи «погано» — це оцінка **минулої** роботи. Студентам потрібна інформація, яка допоможе їм поліпшити **майбутні** здобутки: «що я маю робити далі?». Запропонуйте студентові новий для нього крок, який він має зробити під час виконання наступного завдання.

Дайте Вашим студентам зрозуміти, які з Ваших коментарів до їхніх робіт — це дійсно рекомендація щось переробити, а які — дискусійні думки, які їм слід взяти до уваги, залишивши власний текст як є. Якщо Ви цього не поясните, студенти подумують, що **всі** Ваші коментарі — це вимоги щось змінити у роботі, а це, напевно, не так.

Не забувайте про сильних студентів. Вони також потребують Вашої думки про те, в яких напрямках їм працювати й розвиватися далі.

Д. Нікол і Д. Макфарлейн-Дік^[4] пропонують сім засад ефективного зворотного зв'язку.

① Фідбек пояснює цілі, критерії, очікування щодо належного виконання завдань.

② Сприяє розвитку самооцінювання і рефлексії студентів.

③ Надає студентам високоякісну інформацію про їхнє навчання.

④ Підтримує діалог студентів із викладача-ми і одне з одним щодо навчання.

⑤ Заряджає позитивною мотивацією і самоповагою.

⑥ Створює можливості усунути розрив між поточним і бажаним рівнем успішності.

⑦ Інформує викладачів про те, як вони можуть поліпшити своє викладання.

«Щойно за учнями визнається активна роль, як уявлення про зворотний зв'язок має змінитися із механістичного на дбайливе».

David Boud, Elizabeth Katherine Molloy^[5]

НА ЧАСІ РОЗРОБКА

ДЕТАЛЬНИХ СХЕМ ОЦІНЮВАННЯ

В українській освіті поширене застосування недостатньо конкретних, розмитих критеріїв оцінювання результатів навчання. Воно дає викладачу змогу дуже «творчо» підходити до оцінки студентів, надає оцінюванню значного суб'єктивізму, робить очікування викладача недостатньо зрозумілими для студента.

Тому визначте для результату навчання, на перевірку досягнення якого спрямоване важливе завдання Вашого курсу, не менш як два критерії, які дозволять розрізнити зразкове та посереднє виконання цього завдання^[6,c.15]. На цій основі розробіть детальні **схеми оцінювання** Ваших завдань, що включають^[7,c.54-55]:

- Визначені Вами критерії оцінювання.
- Опис різних рівнів відповідності виконаного завдання кожному критерію. Цей опис має бути змістовним: не просто «високий», «середній» чи «низький» рівень виконання, а **чіткі, конкретні ознаки** роботи студента, що свідчать про кожен рівень її відповідності критерію.
- Ці критерії можуть бути бінарними: наявність/відсутність у роботі певної ознаки або правильно/неправильно виконана певна частина завдання.
- Бали за кожен рівень відповідності кожному критерієві.

Зробіть схему оцінювання зрозумілою для неспеціаліста з Вашого предмета, а головне — для студента.

Можливо, Ваша схема передбачатиме за різними критеріями сумарно 30 балів для 20-бального завдання. Тоді добра робота на максимальний бал задовольнятиме лише частині критеріїв, що розширює творчі можливості студента. Це важливо, наприклад, для есеїв, до написання яких немає єдиного підходу.

Попросіть колегу прокоментувати розроблену Вами схему оцінювання.

Така схема полегшить Вам коментування виконаних завдань. Її можна використати для рецензування студентами робіт одне одного*. Це дуже корисний метод навчання, який поглиблює розуміння предмета студентами й розвиває їхнє критичне мислення, а в дистанційній освіті, до того ж, знімає частину роботи з викладача. Студентів можна долучити й до розробки схеми оцінювання, що збільшить їхнє відчуття причетності до Вашого курсу.

Переваги добре підготовлених схем оцінювання^[8]:

- Вони підходять для перевірки практично будь-яких типів завдань, окрім тестів.
- Вони допомагають пов'язати завдання із програмними результатами навчання.
- Вони добре інформують студента про очікування викладача.
- Вони оцінюють ширший набір навичок і активностей студента.
- Вони надають студенту більшу автономію в його навчанні.
- Вони оцінюють як **процес**, так і **результат** роботи студента.

Ідеальної схеми оцінювання не існує. Коли Ви її застосовуватимете до реальних завдань, Ви побачите, що в ній слід вдосконалити.

Гарним доповненням до схеми оцінювання є підготовлений викладачем **перелік типових помилок**, що зустрічаються у студентських роботах. Цей перелік є інструментом самоперевірки студентом власної роботи на предмет наявності або відсутності в ній перелічених Вами недоліків.

Наголосимо насамкінець, що відгуки студентів на роботи одне одного і самооцінювання студентом власної роботи за наданими викладачем критеріями — важливі складові одержаного студентом зворотного зв'язку. Навчіть Ваших студентів ефективно користуватися цими інструментами!

«Різкий перехід до онлайн-навчання у такому масштабі — нечуване явище в історії освіти. Поза сумнівом, майбутні історики... дивитимуться на цю поворотну й непросту мить як на переосмислення освіти, коли онлайн-освіта стала життєздатним рішенням в час глобальної кризи системи охорони здоров'я».

Dr. Sarah Elaine Eaton^[9]

Джерела, що допомогли підготувати цей випуск бюлетеня:

1. Flower Darby. How To Be a Better Online Teacher. URL: <https://www.chronicle.com/interactives/advice-online-teaching?cid=cp234>
2. Holly Fiock, Heather Garcia. How to Give Your Students Better Feedback With Technology. URL: <https://tinyurl.com/w5jlew3>
3. Massey University Assessment Handbook. Principles, Guidelines, and Resources. URL: <https://tinyurl.com/qukmo5v>
4. David J. Nicol, Debra Macfarlane-Dick (2006). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in higher education*, 31(2), 199-218. doi:10.1080/03075070600572090
5. David Boud, Elizabeth Katherine Molloy (2013). Rethinking models of feedback for learning: the challenge of design. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 38(6), 698-712. doi:10.1080/02602938.2012.691462
6. L. Dee Fink. A Self-Directed Guide to Designing Courses for Significant Learning. URL: <https://tinyurl.com/zmschsm>
7. Phil Race. The Lecturer's Toolkit. A practical guide to assessment, learning and teaching. Fourth Edition. Routledge, 2015.
8. Cabrillo College Distance Education Faculty Handbook, p. 7. URL: <https://tinyurl.com/vdpesuh>
9. Sarah Elaine Eaton. The Impact of COVID-19 on Academic Integrity. URL: <https://tinyurl.com/rq2vzwm>

* Зірочкою позначена інформація, що також була наведена у попередніх випусках цього бюлетеня.

БЮЛЕТЕНЬ ПІДГОТУВАВ ЄВГЕН НИКОЛАЄВ. БЮЛЕТЕНЬ РОЗМІЩЕНИЙ НА РЕСУРСІ WWW.SAIUP.ORG.UA

Дана публікація стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № SLMAQM17CA2015 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.

